

Thomas Blomqvist r ym.

Lakialoite laiksi terveydenhuoltolain 50 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tässä lakialoitteessa esitetään, että terveydenhuoltolain (1326/2010) 50 §:n 3 momenttia muutetaan niin, että myös Vaasan keskussairaala saisi laajan ympärivuorokautisen päivystyksen.

PERUSTELUT

Eduskunnan enemmistö hyväksyi joulukuussa 2016 hallituksen esityksen päivystysuudistuksesta. Uuden lain mukaan Suomessa on tulevaisuudessa ainoastaan 12 laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sairaalaa. Nykyisistä keskussairaaloista Hämeenlinna, Kajaani, Kemi, Kokkola, Kotka, Mikkeli, Savonlinna ja Vaasa jäävät ilman laajaa ympärivuorokautista päivystystä.

Eduskunnan enemmistön päätös jättää Vaasan keskussairaala ilman laajaa ympärivuorokautista päivystystä on ongelmallinen kansalaisten kielellisten oikeuksien kannalta.

Perustuslain 17 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan. Ilmaisua "samanlaisten perusteiden mukaan" tulee tulkita niin, että jokaiselle on järjestettävä laadullisesti ja määrällisesti samanlaiset palvelut äidinkielestä (ruotsi tai suomi) riippumatta. Terveys- ja huoltolain 50 §:n 3 momentti ei nykyisessä muodossaan riittävästi takaa Vaasan sairaanhoitopiiriin 85 000 ruotsinkielisen ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin noin 12 000 ruotsinkielisen asukkaan kielellisten perusoikeuksien tosiasiallista toteutumista. Huomiota on kiinnitettävä myös perustuslain 22 §:n säännökseen siitä, että julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Jokaisen oikeus saada terveystalvaeluja omalla kielellä, ruotsiksi ja suomeksi, korostuu kiireellisen sairaanhoidon yhteydessä. On selvää, että kielellisten oikeuksien huomioon ottaminen ja hoidon järjestäminen potilaan omalla kielellä on keskeinen potilasturvallisuuteen vaikuttava tekijä. Eduskunnan enemmistö ei ottanut tätä huomioon.

Päivystysuudistusta koskevan hallituksen esityksen ongelmallisuus Pohjanmaan ruotsinkielisen väestön kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta todetaan sosiaali- ja terveysministeriön, päivystysuudistuksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä, perustuslakivaliokunnalle toimitetussa täydentävässä lausunnossa. Lausunnon mukaan ruotsinkielisen väestön "kielellisten oikeuksien

Lakialoite LA 6/2017 vp

kannalta Vaasa olisi selvästi parempi ratkaisu ja että muut vaihtoehdot eivät ole samalla tavoin kaksikielisiä." (s. 7). Lausunnossa kuitenkin päädytään siihen, että "laajan päivystyksen yksikön sijoittaminen Vaasaan ei ole alueen koko väestön näkökulmasta perustuslain 6 §:n tarkoittamalla tavalla yhdenvertainen vaihtoehto sille, että se sijoitettaisiin hallituksen esityksen mukaisesti Seinäjoelle" (s. 7). Samalla ministeriön lausunnossa kuitenkin todetaan, ettei hoidon laadun mittareilla ole kokonaisuudessaan osoitettavissa eroa keskussairaaloiden välillä (s. 6). Vaasassa on 10 erikoisaluetta niin kuin Seinäjoellakin, ja Vaasassa on myös erikoistuttu syöpä- ja sydänsairauksiin laajemmin kuin Seinäjoella. Arvioitaessa lisäksi päivystyspalveluiden saavutettavuutta tulee kiinnittää huomiota siihen, että saavutettavuus heikentyy merkittävästi Pohjanmaan alueella.

Lisäksi on myös todettava, että muun muassa SITRA (Sosiaali- ja terveyspalveluverkon kehityskuva 2025 — Paikkatieto- ja saavutettavuusperusteinen tarkastelu) on katsonut, että Vaasa olisi optimaalinen paikkakunta laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sairaalalle. Myös THL:n tutkimukset tukevat sitä, että Vaasan keskussairaalalla pitäisi olla laaja ympärivuorokautinen päivystys. Näin ollen ei ole ollut perusteita väitteelle siitä, että laajan päivystyksen yksikön sijoittaminen Vaasaan ei olisi ollut yhdenvertainen vaihtoehto sille, että se sijoitettaisiin Seinäjoelle.

Perustuslakivaliokunnan päivystysuudistusta koskevissa asiantuntijakuulemisissa on myös esitetty näkemys, että sosiaali- ja terveysministeriön täydentävässä lausunnossa ei ole ollenkaan halluttu ottaa kantaa päivystyspalvelujen toimivuuteen ruotsin kielellä Seinäjoen keskussairaalassa. Ministeriö ei siten ole lausunut ollenkaan siitä, kuinka hyvin tai huonosti ruotsinkielinen henkilö voisi saada päivystyspalveluja omalla äidinkielellään Seinäjoella. Lausunnossa on sen sijaan kuitenkin todettu, että Vaasan keskussairaala palvelee kielellisten oikeuksien kannalta ruotsinkielisiä henkilöitä paremmin.

Asiantuntijalausunnoissa on lisäksi todettu, että ruotsinkielisten päivystyspalveluiden laadun ja saatavuuden arviointi Seinäjoen osalta on ilmeisesti sivuutettu valitun perustelutavan eli hallituksen strategian takia. Ministeriön täydentävässä lausunnossa on pidetty riittävänä sitä, että Seinäjoella järjestettävät päivystyspalvelut katsotaan muiden asiatekijöiden takia paremmiksi kuin Vaasassa järjestettävät palvelut.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 63/2016 vp todennut, että se pitää saamansa selvityksen perusteella selvänä, että kielellisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta Vaasan keskussairaala palvelisi ruotsinkielisiä asukkaita paremmin kuin ehdotettu järjestely. Hallituksen esityksen perustana olevaa 12 sairaanhoitopiiriin määrää ei asiallisesti perustella muuten kuin vetoamalla hallituksen sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä tekemiin linjauksiin. Näin ollen perustuslain 17 §:n kielelliset perusoikeudet parhaiten toteuttavana ratkaisuna voidaankin valiokunnan mielestä pitää sitä, että laajan päivystyksen yksikkö sijoitettaisiin sekä Vaasan että Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin.

Perustuslakivaliokunnan lausunto oli siten selkeä kannanotto 12 +1 -mallin puolesta eli sen, että sekä Vaasan että Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirille myönnettäisiin oikeus ympärivuorokautiseen sairaalaan. Valitettavasti hallituspuolueet eivät tätä kannattaneet.

Tässä yhteydessä on myös todettava, että päivystysuudistuksen käsittely eduskunnassa ei valitettavasti täyttänyt hyvän ja asianmukaisen käsittelyn vaatimuksia. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ei

Lakialoite LA 6/2017 vp

palauttanut omaa muutettua esitystään enää uudelleen perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi. Tämä olisi ollut välttämätöntä esityksen perustuslainmukaisuuden arvioimiseksi. Myöskään eduskunnan enemmistö ei täysistunnossa puoltanut muutetun esityksen palauttamista perustuslakivaliokuntaan, vaikka oppositiopuolueet tätä päivystysuudistuksen ensimmäisessä käsittelyssä esittivät. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ei myöskään huomionut Vaasan keskussairaalan johtavan ylilääkärin Auvo Rauhalan valiokunnalle toimittamaa selvitystä. Rauhalan selvityksestä käy ilmi, etteivät sosiaali- ja terveysministeriön Vaasan keskussairaala sosiaali- ja terveysvaliokunnalle antamat selvitykset kaikilta osin olleet tiedoiltaan oikeita.

Tämän takia on perusteltua, että kysymys Vaasan keskussairaalan laajasta ympärivuorokautisesta päivystyksestä käsitellään uudelleen eduskunnassa. Tässä lakialoitteessa esitetään siten, että terveydenhuoltolain 50 §:n 3 momenttia muutetaan niin, että myös Vaasan keskussairaala saisi laajan ympärivuorokautisen päivystyksen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

terveydenhuoltolain 50 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 50 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1516/2016, seuraavasti:

50 §

Kiireellinen hoito

Helsingin ja Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pirkanmaan, Päijät-Hämeen, Etelä-Karjalan, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Vaasan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin sairaanhoitopiirien on järjestettävä laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikkö keskussairaалansa yhteyteen. Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköllä tarkoitetaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystystä, joka pystyy tarjoamaan laajasti palveluita usealla lääketieteen erikoisalalla ympärivuorokautisesti välittömästi ja jolla on voimavarat terveydenhuollossa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen. Laajan ympärivuorokautisen päivystysyksikön tulee tukea muita päivystysyksiköitä. Sairaanhoitopiirit, joissa on yliopistollinen sairaala, voivat väestön palvelutarpeen niin edellyttäessä perustaa useamman kuin yhden ympärivuorokautisesti päivystävän yhteispäivystysyksikön sairaaloidensa yhteyteen.

Lakialoite LA 6/2017 vp

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2017.

Lakialoite LA 6/2017 vp

Helsingissä 2.3.2017

Thomas Blomqvist r
Stefan Wallin r
Mikaela Nylander r
Mats Löfström r
Anna-Maja Henriksson r
Veronica Rehn-Kivi r
Anders Adlercreutz r
Joakim Strand r
Eva Biaudet r
Mats Nylund r
Satu Hassi vihr
Katja Hänninen vas
Antero Laukkanen kd
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Li Andersson vas
Aino-Kaisa Pekonen vas
Markus Mustajärvi vas
Paavo Arhinmäki vas
Anna Kontula vas
Jari Myllykoski vas
Maria Guzenina sd
Maarit Feldt-Ranta sd
Matti Semi vas
Annika Lapintie vas
Joona Räsänen sd
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Jukka Gustafsson sd
Pia Viitanen sd
Krista Mikkonen vihr
Ville Niinistö vihr
Heli Järvinen vihr
Antero Vartia vihr
Ozan Yanar vihr
Emma Kari vihr
Pekka Haavisto vihr
Johanna Karimäki vihr
Jyrki Kasvi vihr
Peter Östman kd
Sari Tanus kd
Anneli Kiljunen sd
Ilkka Kantola sd
Jutta Urpilainen sd